

БИЛТЕН 5

ИНСТИТУТОТ ЗА ИСТРАЖУВАЊЕ ВО ЖИВОТНА СРЕДИНА,
ГРАДЕЖНИШТВО И ЕНЕРГЕТИКА

Б И Л Т Е Н

НА

**ИНСТИТУТОТ ЗА ИСТРАЖУВАЊЕ ВО ЖИВОТНА
СРЕДИНА, ГРАДЕЖНИШТВО И ЕНЕРГЕТИКА – ИЕГЕ**

Број 5

Скопје, 23 јануари 2020 година

Содржина на БИЛТЕН број 5 од 23 Јануари 2020 година

1. Реферат за избор на научен советник во научно подрачје Организациони науки и управување (Менаџмент) при Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика – ИЕГЕ
2. Реферат за избор на научен соработник во научно подрачје Економски науки при Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика – ИЕГЕ

РЕФЕРАТ

За избор на научен советник во научно подрачје Организациони науки и управување (Менаџмент) при Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ

Научно-истражувачкиот совет на Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ, на седницата одржана на 24.12.2019 година, во врска со Конкурсот објавен во дневниот весник „Нова Македонија“ на 12.12.2019 и „Koha Ditore“ на 13.12.2019, формира Рецензентска комисија за избор на научен советник во научно подрачје Организациони науки и управување (Менаџмент) во состав: проф. д-р Љубомир Дракулевски, претседател, проф. д-р Леонид Наков, член и проф. д-р Снежана Костадиноска-Милошеска, член.

На распишаниот конкурс за избор на научен советник во научно подрачје Организациони науки и управување (Менаџмент) се пријави кандидатот д-р Ангелина Танева-Вешоска. По разгледување на поднесените документи, Рецензентската комисија на Научно-истражувачкиот Совет на Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ му го поднесе следниов:

ИЗВЕШТАЈ

1.1. Биографски податоци

Кандидатот д-р Ангелина Танева-Вешоска е родена на 19.05.1980 година во Велес, Р. С. Македонија. Основно и средно училиште завршила во Неготино со континуиран одличен успех и е прогласена за ученик на генерацијата 94/98 година. Учествовала на многу државни натпревари по македонски јазик, физика

и хемија, на кои има освојувано награди и пофалници за успешно учество. На Филозофски факултет, Институт за психологија во Скопје се запишала во 1998 година. Дипломирала со просек 9,51 на 06.06.2003 година со дипломска работа со наслов: **Поврзаност на димензии на личност екстраверзија, невротизам и психотизам со преземената стратегија на пристапување или одбегнување на стресна ситуација кај просветните работници.** Во 2002 година се запишала на Гешталт Институт, акредитиран тренинг институт во Европската Асоцијација за Гешталт Психотерапија, каде во 2009 година се здобила со звање *гешталт психотерапевт*.

На последипломски студии на Економски факултет, УКИМ, се запишала во 2004 на насоката МБА - Менаџмент. Сите предвидени испити ги положила со успех и ги завршила последипломските студии со просек 8,78 и на 02.10.2007 година успешно го одбрала магистерскиот труд со наслов **„Влијанието на стресот врз менаџерите“** под менторство на проф. д-р Љубомир Дракулевски и се здобила со звање магистер на економски науки во област менаџмент. Докторатот под наслов **„Влијанието на емоционалната интелигенција врз лидерството“** ја одбрала Економски факултет на 12.05.2010 година под менторство на проф. д-р Љубомир Дракулевски.

Во периодот од 2009 година до 2011 година д-р Танева-Вешоска завршила специјализација за *Кариерен советник и Обучувач за кариерни советници*. Исто така, во периодот од 2012 до 2013 година успешно ја завршила специјализацијата за *Обучувач за возрасни и Обучувач за обучувачи на возрасни*.

Во текот на студиите (2000-2003 година) била ангажирана како проектен асистент на Проектот за разрешување етнички конфликти. Веднаш по завршувањето на студиите се вработила како помлад асистент во ММ Колеџ (2003-2004 година) на предметите Социјална психологија и Маркетинг психологија. Од 2004 година почнува да работи на ФОН Универзитет како асистент во област менаџмент во периодот од 2004 до 2010 година. Била асистент по предметите: Претприемништво, Менаџмент, Организација и менаџмент, Деловно комуницирање и етика. На 20.10.2010 година е избрана во

звање Доцент во областа на економските науки, работејќи на Факултетот за економски науки, при ФОН Универзитет.

Од септември 2014 година до јули 2015 година д-р Танева-Вешоска работи како Раководител на сектор образование при Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ. Од јули 2015 година до денес, таа работи како директор на институтот ИЕГЕ.

На јуни 2015 година е избрана во звање виш научен соработник во областа на Организациони науки и управување (Менаџмент).

Д-р Ангелина Танева-Вешоска има големо искуство во менаџирање на проекти (национални и меѓународни), организирање на кампањи, настани и други промотивни активности. Таа е вклучена во развојот на повеќе едукативни програми за доживотно образование, кои се темелат на претходно направени анализи на потребите на пазар на труд и барањата на индустријата.

Исто така, таа е истражувач во областа на економските науки и организациските науки.

Д-р Ангелина Танева-Вешоска во периодот од 2010-2014 година учествувала на Темпус проект: INTERFACE - Developing and setting up measures for initiating, enhancing and sustaining Higher-Education-Society Cooperation, во рамки на кој остварила и студиски престој во Универзитетот во Ливерпул, Велика Британија, Универзитетот во Сараево, Босна и Херцеговина.

Исто така, таа има учествувало во следните меѓународни проекти, финансирани од Еразмус+ програмата:

- Promoting academia-industry alliances for R&D through collaborative and open innovation platform All4R&D (2018 - 2021),
- Energy Efficiency - BIMcert (2017 - 2020),
- Joint Program for Sustainability Leadership - PoSsibLe (2016-2018),
- Developing marketing solutions for sustainable brands - DiMenSion (2017 - 2019),

- Professional courses for preservation and preventive conservation from climate change influences of the built cultural heritage - CULTHER (2017-2019),
- Education for young researchers (2016),
- Development of an International Multidisciplinary Master Program (M.Sc) Master of science in Structural Engineering and Risk Management of Industrial Facilities- CONSTRUCT (2016 - 2018),
- Developing Management and Leadership Skills for Engineers - MLS4Eng (2015-2017).

Во рамки на овие проекти, д-р Танева-Вешоска има улога на истражувач, учествува во анализа на пазар за потребите од знаења, анализа на стандарди и едукативни програми, развој и имплементирање на нови програми, како и креирање планови за нивна одржливост.

1.2. Наставна и научна дејност

На Факултетот за економски науки при ФОН Универзитетот д-р Танева-Вешоска била наставник на следните предмети: *Меѓународен менаџмент, Деловно комуницирање и етика, Бренџ менаџмент, Лидерство, Глобализација, Менаџмент на човечки ресурси*. Во текот на своето работење на ФОН Универзитет била ментор на дваесетина магистерски труда, специјалистички трудови и дипломски работи.

Од 2017 година таа е избрана за визитинг професор на Техничкиот универзитет во Ахен, каде предава *Инженерска етика и одговорно донесување одлуки* на последипломските студии за Менаџмент и Инженерство - Master of science in Structural Engineering and Risk Management of Industrial Facilities. Исто така, на истото универзитет д-р Танева-Вешоска учествувала како визитинг професор на меѓународната летна школа предавајќи *Развој на менаџмент вештини кај инженерите*.

Во рамки на наставната програма на Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика, д-р Танева-Вешоска ги предава следните предмети:

- Општествена одговорност,
- Развој на одржлив стил на живот,
- Одржлив бренд,
- Емоционална и духовна интелигенција,
- Свесност - присутност сега и овде.

Д-р Танева-Вешоска била член на комисија за одбрана на докторски дисертации на 4 кандидати во соработка со Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје.

Како тренер за возрасни организирана и била обучувач на голем број на семинари, летни школи и академии, каде учесници биле средношколци, студенти, возрасни со рамки на програми за доживотно учење, наставници и сл. Таа ги обработувала темите од областа на менаџментот, кариерно планирање и советување, лидерство и психологија. Исто така, и самата била учесник на педесетина семинари за личен и професионален развој, во земјата и во странство.

1. ОБЈАВЕНИ КНИГИ

Д-р Танева-Вешоска е коавтор на две книги:

1. **Деловно комуницирање и етика**, заедно со проф. д-р Марија Зарезанкова-Потевска, објавена во 2012 година;
2. **Лидерство**, заедно со проф. д-р Љубомир Дракулевски и доц. д-р Лазар Ѓуров, објавена во 2015 година.

Исто така, коавтор е на учебничкото помагало со наслов **Практикум по менаџмент**, заедно со проф. д-р Роберт Димитровски и ас. м-р Жана Ѓорѓиевска објавено во 2005 и 2008 година.

2. ОБЈАВЕНИ ТРУДОВИ

Во доменот на научно-истражувачката работа, своето внимание го има насочено кон истражувањата од областа на менаџмент, организациско лидерство, претприемништво, лидерство, одржлив развој, организациска психологија.

Д-р Танева-Вешоска редовно учествува на меѓународни конференции и објавува научно истражувачки трудови. Работејќи самостојно или во тим со колеги истражувачи, д-р Танева-Вешоска ги има објавено следните научно-истражувачки трудови:

- **CO-IN Model as a holistic approach in university-industry collaboration in developing countries**, Slavica Trajkovska, Angelina Taneva-Veshoska, Krsitina Antikj Georgievski, Ana Tonikj, 2019, Helsinki

Во овој труд, *КО-ИН модел како холистички пристап за соработка помеѓу универзитети и индустрија во земјите во развој*, е претставен КО-ИН моделот како начин преку соработка до иновативност кај универзитетите и компаниите во С. Македонија. Опишани се бенефитите од примената на моделот, на краток и долг рок. Моделот е препознаен од Европската комисија и доделен е проект за Босна и Херцеговина и Ерменија каде универзитети и компании ќе го имплементираат КО-ИН моделот.

- **Developing management and leadership skills in engineers with MLS4ENG program**, Angelina Taneva-Veshoska, Slavica Trajkovska, Kristina Antic-Georgievski, Skopje, 2017

Во научниот труд, *Развивање на менаџерски и лидерски вештини кај инженерите преку програмата MLS4Eng*, е покажан развојот на нови или подобрување на постоечките вештини кај група од 20 инженери кои во текот на една година учествуваа во програмата MLS4Eng. Резултатите од истражувањето потврдија дека програмата, нејзината содржина и начинот на

кој е креирана во два модула - за личен и организациски развој, ефективно и ефикасно ги подобрува менаџерските и лидерските вештини на учесниците. Проценка на вештините е направена пред почетокот на програмата, во текот на имплементирањето и по завршувањето на програмата.

- **Building sustainable business models through collaborative-innovation partnerships**, Slavica Trajkovska, Angelina Taneva-Veshoska, Kristina Antic-Georgievski, Ohrid, Macedonia, 2017

Во овој научен труд, *Градење на одржливи бизнис модели преку колаборативни и иновативни партнерства*, се истражени процесот на градење на одржливи бизнис модели, давајќи преглед и на потешкотиите, можните ризици, вклучените страни. Овој пристап претставува решавање на комплексни проблеми, со многу чинители, не доволно дефиниран проблем, кој бара поинаков пристап за доаѓање до можни поволни сценарија и надминување на проблемот.

- **Sustainable development in engineering organisations in Macedonia**, Slavica Trajkovska, Angelina Taneva-Veshoska, Krsitina Antikj Georgievski, Zrenjanin, 2017

Во научниот труд, *Одржлив развој во инженерските организации во Македонија*, авторите ги анализирале организациите кои нудат инженериски услуги или производи. Нивниот пристап и придонес кон одржлив развој посебно анализиран, давајќи препораки за можни подобрувања.

- **Innovation oriented behaviour of managers in Macedonian organizations**, A. Taneva-Veshoska, Lj. Drakulevski, S. Trajkovska, Ecoforum, 2016

Во научниот труд, *Иновациско ориентирано однесување на менаџерите во македонските организации*, прикажани се резултатите од спроведеното

истражување. Анализирани се пристапите и навиките на менаџерите поврзани со иновативност, нивната поврзаност и влијание со организациската клима и култура и крајниот ефект на поттикнување на иновативни практики во организацијата.

- **Enhancing competitiveness through collaborative innovation partnership - a case study of Macedonian company**, A. Taneva-Veshoska, S. Trajkovska, K. Antic, Graz, 2015

Во научниот труд, *Поттикнување на конкурентноста преку колаборативно и иновативно партнерство - студија на случај на македонска организација*, авторите ги прикажуваат придобивките од отворен модел на иновативност кај македонска организација. Дополнително, во трудот се анализирани и одлуките на менаџерскиот кадар да инвестира во наука и развој на човечки капитал, нивните очекувања и ефекти кои се позитивни на долг рок. Овие промени придонесуваат до зголемена конкурентност на организација и може да служат како поттик за нови организации да го имплементираат процесот на соработка и иновативност.

- **Search for values and talent in organizations striving towards a knowledge based economy-the case of Republic of Macedonia**, A. Taneva-Veshoska, S. Trajkovska, Lj. Drakulevski, A. Janeska-Iliev, Bansko, 2015

Во научниот труд, *Потрага по вредности и таленти во организациите кои се стремат кон економија базирана на знаење - случај на Република Македонија*, се истражени состојбите и предизвиците на организациите во стремежот кон економијата базирана на знаење. Од особено значење за организациите и нивна поголема конкурентност е привлекување на талентирани кадри, кои можат да придонесат во развојот на организацијата и понудата на иновативни производи или услуги. Во трудот се обработени и карактеристиките на економиите базирани на знаење и улогата на знаењето во економскиот раст на државата.

- **Sustainable development in Macedonian organisations**, A. Taneva-Veshoska, S. Trajkovska, M. Gugovska-Ivanovska, Bor, 2014

Во научниот труд, *Одржлив развој во Македонските организации*, авторите ги анализирале 100-те македонски организации кои биле прогласени за науспешни во 2013 година. Спроведеното истражување беше со цел да се согледаат повеќе аспекти во начинот на финционирање и позиционирање на организациите во општеството и нивниот придонес кон сите релевантни стеикхолдери. Во трудот се дадени и препораки за идни истражувања, како и конкретни чекори кои организациите може да ги преземат во процесот на градење одржливи бизнис системи.

3. КОНФЕРЕНЦИИ

Д-р Танева-Вешоска има учествувано на меѓународни конференции и објавува научно истражувачки трудови. Учествувала на следните научни конференции во земјата и странство:

1. **University-Industry Interaction Conference 2019**, Helsinki, Finland, 18-20 June, 2019, Helsinki
2. **Silver Jubilee Conference of the 25th Anniversary of the MBA Management Master Studies**, Faculty of Economics, 17-18 November, 2017, Skopje, N. Macedonia
3. **3rd China-CEE Conference, The Role of Capital in the One Belt One Road Initiative**, 6-7 October, 2017, Ohrid, N. Macedonia
4. **VI Naucno-strucni skup, Preduzetnistvo, Inzenjerstvo i Menadzment**, Tema: Inzenjerstvo i odrzivi razvoj, 2 April, 2017, Zrenjanin, Srbija
5. **Hierarchical Clustering Uncertainty Assessment in the Analysis of the Student Attitude Toward Change and Entrepreneurial Characteristics Analysis in Macedonia**, C. Drago, A. Taneva-Veshoska, Lj. Drakulevski, Ipazia 2nd Workshop on Gender: Culture and Gender Issues, At University of Rome "Niccolò Cusano", 2016

6. **REDETE - Researching Entrepreneurship and Economic Development in Transition Economies**, 22-24 October, 2015, Graz, Austria
7. **Fifth international scientific conference, KNOWLEDGE - WHO AND WHAT**, 21-25 May, 2015, Bansko, Republic of Bulgaria
8. **4 th International Symposium on Environmental and Material Flow Management - EMFM14**, 31 October-2 November, 2015, Bor, Serbia
9. **Conference Social responsibility-necessity for competitive and sustainable business**, 28 October, 2014, Skopje
10. **International Scientific Conference, Macedonia and the Balkans, a hundred years after the world war I-Security and Euro-Atlantic Integrations**, 3-5 June, 2014, Ohrid, Macedonia
11. **2nd International OFEL Conference on Governance, Management and Entrepreneurship: Inside and Outside of Managerial Mind**, 4-5 April, 2014, Dubrovnik, Croatia
12. **Business Systems Laboratory-2nd International Symposium: Systems Thinking for a Sustainable Economy**, 22-23 January, 2014, Rome, Italy
13. **Second International Science Conference, Contemporary Management Challenges and the Organizational Sciences**, 1-3 November, 2013, Bitola, Macedonia
14. **International Conference "Serbia within European Paradigm of Career Guidance - Recommendations and Perspectives"**, 24-25 October, 2013, Nish, Serbia
15. **XV-Symposium of the Association of accountants of Republic of Macedonia**, 10-12 October, 2013, Struga, Macedonia
16. **International Gestalt Congress**, 16-18 November, 2012, Skopje, Macedonia
17. **First International Conference for Business, Economics and Finance**, 13-15 September, 2012, Shtip, Macedonia
18. **ICEIRD - 5th International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development**, 1-2 June 2012, Sofia, Bulgaria
19. **Меѓународна конференција: Предизвиците на науката во економијата базирана на знаење**, Економски Институт, Скопје, 2012

20. **8 International May Conference on Strategic Management, 25-27 May, 2012, Bor, Serbia**
21. **Researching economic development and entrepreneurship in transitional economies, 27-29 October, 2011, Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina**
22. **Security in the post-conflict (western) Balkans: transition and challenges faced by the Republic of Macedonia, 27-28 May, 2011, Ohrid, Macedonia**
23. **7 International May Conference on Strategic Management, 26-28 May, 2011, Zajecar, Serbia**
24. **ICEIRD - 4th International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development, 5-7 May, 2011, Ohrid, Macedonia**
25. **Researching economic development and entrepreneurship in transitional economies, 27-29 October, 2011, Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina**
26. **9 International Conference, Na putu ka dobu znanja- Taking the road to the times of knowledge, 23-24 September, 2011, Novi Sad, Serbia**

4. НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКИ ПРОЕКТИ

Д-р Танева-Вешоска има учествувано како главен истражувач во следните научно истражувачки проекти од областа на економските и организациските науки:

1. Поврат на инвестиција од вложување во наука и човечки капитал

Овој научно истражувачки проект е реализиран во партнерство помеѓу ИЕГЕ и Градежниот институт МАКЕДОНИЈА АД Скопје во периодот од 2015-2018 година.

Основна цел на ова истражување е: Да се направи анализа на состојбите во однос на знаењето и негово користење во функционирањето на Градежниот Институт Македонија - ГИМ и да се изгради модел за евидентирање на

економските придобивки од вложувањето во наука и човечки капитал. Посебна цел на ова истражување е: Создавање модел кој ќе ги мери придобивките (квантитативни и квалитативни) од вложувањата во наука и зголемување на потенцијалите на човечкиот капитал и предлагање ефикасни методи за трансформација во интелектуален капитал кој ќе придонесува за зголемена продуктивност и конкурентност на Градежниот Институт Македонија - ГИМ.

Паралелно на научно истражувачката работа, главните истражувачи беа инволвирани во практично спроведување на научните сознанија во компанијата - Градежен институт Македонија, на развивање нови бизнис модели и на колаборација. Притоа, силно се стави акцент на знаењето како ресурс и значењето на технологиите и тие целосно се ставија во функција на работењето на компанијата (пр. документ менаџмент систем, профилирање на стручноста на вработените, менаџмент со интелектуалната сопственост, колаборација). Опсежната работа со проектот иницираше низа иновации, реорганизации и нови деловни активности во компанијата.

2. Одржлив развој во организациите во балканските земји

Овој научно истражувачки проект е реализиран во периодот од 2015-2016 година. Предметот на ова истражување е истражување на сегашната состојба во водечките организации во балканските земји и нивната свесност за одржливоста. Од посебен интерес се одржливите решенија и активности кои се преземаат во овие организации во нивното секојдневно работење и нивното интегрирање во стратегијата и стратегиското планирање на организацијата. Направени се анализи на најуспешните организации во балканските земји (Македонија, Црна Гора, Србија, Хрватска, Албанија и Бугарија).

Дел од резултатите покажуваат дека постојат разлики во нивото на свесноста за одржлив развој кај најуспешните организации и менаџментот помеѓу земјите на Балканот. Исто така, мал дел од најуспешните организации во балканските земји имаат креирано стратегии за одржлив развој на своите организации.

3. Лидерство за одржлив развој

Овој научно истражувачки проект е реализиран во партнерство помеѓу ИЕГЕ и Економски факултет во 2015 година. Анализирани се квалитетите на лидерите, нивниот пристап кон одржливост и можностите да се направат реорганизации на нивните организации во насока на одржлив развој. Последователен ефект од ова истражување е креирана проектна апликација за кои се добиени средства од Еразмус+ програмата, во рамки на кој е развиена и имплементирана програма за Одржливо лидерство во С. Македонија, Словенија, Литванија, во партнерство на универзитети од овие држави и научен институт од Австрија.

4. Креирање нови бизнис модели во циркуларна економија во Република Македонија

Предметот на ова истражување кое е започнато во 2019 година и се спроведува во партнерство со Градежниот институт МАКЕДОНИЈА АД Скопје, е креирање модел за управување на интелектуален капитал за поголема продуктивност и повисока бизнис перформанса во организациите. Моделот кој ќе биде развиен ќе се пилотира во Градежниот Институт Македонија - ГИМ. Посебен интерес во ова истражување е мерењето на интелектуален капитал, развојот на соодветни индикатори за македонските организации и креирањето на завршни годишни извештаи кои ќе ги содржат овие податоци. Ќе се развијат специјални индикатори за различните видови капитал, кои се дел од интелектуалниот капитал. Како почетен метод ќе се користи Скандиа Навигаторот.

Овие анализи, мерни инструменти, добиени резултати и препораки ќе можат да се применуваат и понатаму во други македонски организации во насока на поттикнување на нивниот развој и успешно работење.

5. Влијанието на инвестирањето во вештачка интелигенција

Овој научно истражување е започнато во 2019 година и се уште е во тек. Предмет на ова истражување е да ги истражи ефектите кои најновите технолошки

достигнувања, посебно вештачка интелигенција и човечкиот капитал ги имаат врз економијата базирана на знаење и да претстави како овие перспективи ќе ги променат основните парадигми на современите економски теории и ќе придонесат кон одржлив економски раст и развој. Со овој научно-истражувачки проект се очекува да се обезбеди сеопфатна анализа на индикаторите за човечки капитал и инвестициите во вештачка интелигенција, како и предизвиците со кои се соочуваат економиите кои сакаат да градат економија базирана на знаење градена на принципи на одржливост.

6. Креирање модел за управување на интелектуален капитал за поголема продуктивност и повисока бизнис перформанса во организациите

Предмет на ова истражување кое е започнато во 2019 година е да ги истражи ефектите кои нови бизнис модели за одржлива и циркуларна економија ги имаат во фирмите и да претстави како новите бизнис модели ќе ги променат основните парадигми на работењето на организациите од 21 век и ќе придонесат кон одржлив економски раст и развој. Посебен фокус во истражувањето ќе биде анализирањето на состојбите во Македонија, потребите и предизвиците со кои се соочуваат фирмите кои веќе повеќе години функционираат на пазарот. Компаративната анализа на одржливи бизнис модели во други држави ќе биде искористена за да се дадат препораки за трансформација на македонските фирми со цел полесно да се вклопат во глобалните трендови.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната досегашна активност, кандидатот д-р Ангелина Танева-Вешоска, во својот развоен професионален пат има понудено задоволителен број научни трудови и учество во научно истражувачки проекти, од областите на економските науки. Согледувајќи ја целокупната научно-

истражувачка на кандидатот д-р Ангелина Танева-Вешоска, Рецензентската комисија оценува дека таа ги исполнува сите услови и поседува квалитети да биде избрана во научно звање научен соработник.

За таа цел, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Научниот Совет на Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ, да ја избере д-р Ангелина Танева-Вешоска во звањето научен советник во научно подрачје Организациони науки и управување (менаџмент).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Дракулевски, претседател, с.р.

Проф. д-р Леонид Наков, член, с.р.

Проф. д-р Снежана Костадиноска-Милошеска, член, с.р.

РЕФЕРАТ

**За избор на научен соработник во научно подрачје Економски науки при
Институтот за истражување во животна средина, градежништво и
енергетика - ИЕГЕ**

Научно-истражувачкиот совет на Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ, на седницата одржана на 24.12.2019 година, во врска со Конкурсот објавен во дневниот весник „Нова Македонија“ на 12.12.2019 и „Koha Ditore“ на 13.12.2019, формира Рецензентска комисија за избор на соработник-истражувач во научно подрачје Економски науки во состав: проф. д-р Снежана Костадиноска-Милошеска, претседател, доц. д-р Владимир Петковски, член и доц. д-р Ангелина Танева-Вешоска, член.

На распишаниот конкурс за избор на соработник-истражувач во научно подрачје Економски науки се пријави кандидатот д-р Славица Трајковска. По разгледување на поднесените документи, Рецензентската комисија на Научно-истражувачкиот Совет на Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ му го поднесе следниов:

ИЗВЕШТАЈ

1.3. Биографски податоци

Кандидатот д-р Славица Трајковска е родена на 19.12.1967 година во Вишеград, Р. Црна Гора. Основно и средно училиште завршила во Скопје со континуиран одличен успех. На Правниот факултет при ФОН Универзитет во Скопје се запишала во 2005 година. Дипломирала со просек 9,08 во 2008 година и се стекнала со назив дипломиран правник.

На последипломски студии на Економски институт-Скопје, УКИМ, се запишала во 2009 година на насоката Меѓународен менаџмент. Сите предвидени испити ги положила со успех и ги завршила последипломските студии со просек 9,00 и на 22.05.2012 година успешно го одбрала магистерскиот труд со наслов **„Визијата на Европа за конкурентската предност на економијата базирана на знаење“** под менторство на проф. д-р Снежана Костадиноска-Милошеска и се здобила со звање магистер на економски науки во област меѓународен менаџмент. После завршување на последипломските студии во 2013 година се запишала на Школата за докторски студии при УКИМ, Скопје, студиска програма: Економски науки. Во март, 2015 година ја пријавила тезата за докторска дисертација, а на 24.10.2019 година ја одбрала докторската дисертација под наслов **„Економски придобивки од вложување во знаење и човечки капитал - студија на случај Градежен Институт Македонија“** под менторство на проф. д-р Снежана Костадиноска-Милошеска.

Д-р Славица Трајковска има повеќе од 25 години професионално искуство работејќи на повеќе менаџерски и лидерски позиции. Таа има искуство во менаџирање на академска институција, работејќи десетина години во ФОН Универзитет. Во текот на ова работни искуство значајно е да се одбележи улогата на раководител на Центарот за развој и стратегиско планирање, основач на Центар за кариера, поставување на систем за алумни во рамки на универзитетот, како и нејзината заложба во градење и одржување на тесна соработка со приватниот сектор и други едукативни и јавни институции.

Во 2014 година на иницијатива и визија на д-р Славица Трајковска, Градежниот институт МАКЕДОНИЈА АД Скопје го основа Приватниот научен институт за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ. Од 2014 до 2015 година д-р Трајковска работи како директор при Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ. Од 2015 година до денес д-р Трајковска е одржлив лидер, фокусирајќи се на менаџирање интелектуален капитал, со акцент на знаење (создавање, споделување, користење). Таа е иницијатор и менаџер на голем број организациски процеси за развој, како поставување на систем за менаџирање на знаење во компании, почнувајќи со мапирање на знаењето, развој и управување,

преку градење на организациска култура и поттик за развој на организација која учи. Фокусот во овие процеси е применливоста на знаењето, како и додадената вредност од магистерски и докторски трудови и зголемување на конкурентноста на организациите во економијата базирана на знаење.

Д-р Славица Трајковска има големо искуство во менаџирање на проекти (национални и меѓународни), организирање на кампањи, настани и други промотивни активности. Таа е вклучена во развојот на повеќе едукативни програми за доживотно образование, кои се темелат на претходно направени анализи на потребите на пазар на труд и барањата на индустријата.

Исто така, таа е истражувач во областа на економските науки и организациските науки.

Д-р Славица Трајковска во периодот од 2010-2014 година учествувала на Темпус проект: INTERFACE - Developing and setting up measures for initiating, enhancing and sustaining Higher-Education-Society Cooperation, во рамки на кој остварила и студиски престој во Универзитетот во Ливерпул, Велика Британија, Универзитетот во Сараево, Босна и Херцеговина.

Исто така, таа има учествувано во следните меѓународни проекти, финансирани од Еразмус+ програмата:

- Promoting academia-industry alliances for R&D through collaborative and open innovation platform All4R&D (2018 - 2021),
- Energy Efficiency - BIMcert (2017 - 2020),
- Joint Program for Sustainability Leadership - PoSsible (2016-2018),
- Developing marketing solutions for sustainable brands - DiMenSion (2017 - 2019),
- Education for young researchers (2016),
- Developing Management and Leadership Skills for Engineers - MLS4Eng (2015-2017).

Во рамки на овие проекти, д-р Трајковска има улога на истражувач, учествува во анализа на пазар за потребите од знаења, анализа на стандарди и едукативни

програми, развој и имплементирање на нови програми, како и креирање планови за нивна одржливост.

1.4. Научна дејност

5. ОБЈАВЕНИ ТРУДОВИ

Во доменот на научно-истражувачката работа, д-р Трајковска своето внимание го има насочено кон истражувањата од областа на економските науки и менаџментот. Работејќи самостојно или во тим со колеги истражувачи, д-р Трајковска ги има објавено следните научно-истражувачки трудови:

- **CO-IN Model as a holistic approach in university-industry collaboration in developing countries**, Slavica Trajkovska, Angelina Taneva-Veshoska, Krsitina Antikj Georgievski, Ana Tonikj, 2019, Helsinki

Во овој труд, *КО-ИН модел како холистички пристап за соработка помеѓу универзитети и индустрија во земјите во развој*, е претставен КО-ИН моделот како начин преку соработка до иновативност кај универзитетите и компаниите во С. Македонија. Опишани се бенефитите од примената на моделот, на краток и долг рок. Моделот е препознаен од Европската комисија и доделен е проект за Босна и Херцеговина и Ерменија каде универзитети и компании ќе го имплементираат КО-ИН моделот.

- **Achieving sustainable growth through CO-IN model**, Slavica Trajkovska, Skopje, 2017

Во научниот труд, *Постигнување на одржлив развој преку КО-ИН моделот*, авторот го разработува моделот и посебен фокус става на придобивките од примена на истиот. Позитивните ефекти од имплементирање на моделот може да се следат и на микро и на макро ниво, анализирајќи поголем број економски показатели.

- **Developing management and leadership skills in engineers with MLS4ENG program**, Angelina Taneva-Veshoska, Slavica Trajkovska, Kristina Antic-Georgievski, Skopje, 2017

Во научниот труд, *Развивање на менаџерски и лидерски вештини кај инженери преку програмата MLS4Eng*, е покажан развојот на нови или подобрување на постоечките вештини кај група од 20 инженери кои во текот на една година учествуваа во програмата MLS4Eng. Резултатите од истражувањето потврдија дека програмата, нејзината содржина и начинот на кој е креирана во два модула - за личен и организациски развој, ефективно и ефикасно ги подобрува менаџерските и лидерските вештини на учесниците. Проценка на вештините е направена пред почетокот на програмата, во текот на имплементирањето и по завршувањето на програмата.

- **Building sustainable business models through collaborative-innovation partnerships**, Slavica Trajkovska, Angelina Taneva-Veshoska, Kristina Antic-Georgievski, Ohrid, Macedonia, 2017

Во овој научен труд, *Градење на одржливи бизнис модели преку колаборативни и иновативни партнерства*, се истражени процесот на градење на одржливи бизнис модели, давајќи преглед и на потешкотиите, можните ризици, вклучените страни. Овој пристап претставува решавање на комплексни проблеми, со многу чинители, не доволно дефиниран проблем, кој бара поинаков пристап за доаѓање до можни поволни сценарија и надминување на проблемот.

- **Sustainable development in engineering organisations in Macedonia**, Slavica Trajkovska, Angelina Taneva-Veshoska, Krsitina Antikj Georgievski, Zrenjanin, 2017

Во научниот труд, *Одржлив развој во инженерските организации во Македонија*, авторите ги анализирале организациите кои нудат инженериски услуги или производи. Нивниот пристап и придонес кон одржлив развој посебно анализиран, давајќи препораки за можни подобрувања.

- **Innovation oriented behaviour of managers in Macedonian organizations**, A. Taneva-Veshoska, Lj. Drakulevski, S. Trajkovska, Ecoforum, 2016

Во научниот труд, *Иновациско ориентирано однесување на менаџерите во македонските организации*, прикажани се резултатите од спроведеното истражување. Анализирани се пристапите и навиките на менаџерите поврзани со иновативност, нивната поврзаност и влијание со организациската клима и култура и крајниот ефект на поттикнување на иновативни практики во организацијата.

- **Enhancing competitiveness through collaborative innovation partnership - a case study of Macedonian company**, A. Taneva-Veshoska, S. Trajkovska, K. Antic, Graz, 2015

Во научниот труд, *Поттикнување на конкурентноста преку колаборативно и иновативно партнерство - студија на случај на македонска организација*, авторите ги прикажуваат придобивките од отворен модел на иновативност кај македонска организација. Дополнително, во трудот се анализирани и одлуките на менаџерскиот кадар да инвестира во наука и развој на човечки капитал, нивните очекувања и ефекти кои се позитивни на долг рок. Овие промени придонесуваат до зголемена конкурентност на организација и може да служат како поттик за нови организации да го имплементираат процесот на соработка и иновативност.

- **Search for values and talent in organizations striving towards a knowledge based economy-the case of Republic of Macedonia**, A. Taneva-Veshoska, S. Trajkovska, Lj. Drakulevski, A. Janeska-Iliev, Bansko, 2015

Во научниот труд, *Потрага по вредности и таленти во организациите кои се стремат кон економија базирана на знаење - случај на Република Македонија*, се истражени состојбите и предизвиците на организациите во стремежот кон економијата базирана на знаење. Од особено значење за организациите и нивна поголема конкурентност е привлекување на талентирани кадри, кои можат да придонесат во развојот на организацијата и понудата на иновативни производи или услуги. Во трудот се обработени и карактеристиките на економиите базирани на знаење и улогата на знаењето во економскиот раст на државата.

- **Sustainable development in Macedonian organisations**, A. Taneva-Veshoska, S. Trajkovska, M. Gugovska-Ivanovska, Bor, 2014

Во научниот труд, *Одржлив развој во Македонските организации*, авторите ги анализирале 100-те македонски организации кои биле прогласени за науспешни во 2013 година. Спроведеното истражување беше со цел да се согледаат повеќе аспекти во начинот на финционирање и позиционирање на организациите во општеството и нивниот придонес кон сите релевантни стеикхолдери. Во трудот се дадени и препораки за идни истражувања, како и конкретни чекори кои организациите може да ги преземат во процесот на градење одржливи бизнис системи.

- **Significance of knowledge management in Republic of Macedonia - traditions and challenges**, S. Kostadinovska-Miloseska, S. Trajkovska, Economic Development, 1-2/2013

Во научниот труд, *Значењето на управувањето со знаење во Република Македонија - традиции и предизвици*, истражени се улогата на знаењето во економијата, процесот на управување со знаењето и придонесот кој го има знаењето за организацијата. Посебно е ставен акцент на состојбите и практиките во управувањето на знаење, системите за споделување знаење, искористување на истото од страна на организациите за свој бенефит и развој.

- **Менаџирање на знаењето во РМ - состојба и предизвици**, С. Трајковска, Скопје, 2012

Во научниот труд, *Менаџирање на знаењето во РМ - состојба и предизвици*, направено е истражување за менаџирањето на знаење во Република Македонија, како и предизвиците со кои се среќава менаџментот во овој процес. Анализата укажува на улогата на знаењето како клучен ресурс во организациите, постоењето на системи за управување со знаење и перцепцијата на менаџерите и вработените за знаењето и начините на негово користење или губење.

- **Business angels**, A. Taneva-Veshoska, Lj. Drakulevski, L. Gjurov, S. Trajkovska, Banja Luka, 2011

Во научниот труд, *Бизнис ангели*, е истражена појавата на бизнис ангелите како особено значаен модел на поттикнување на претприемништвото,

сигурен начин на финансирање и пружање поддршка на претприемачите во реализација на иновативни идеи. Анализирани се состојбите во Република Македонија и постоечката мрежа на бизнис ангели.

6. КОНФЕРЕНЦИИ

Д-р Трајковска има учествувало на меѓународни конференции и објавува научно истражувачки трудови. Учествовала на следните научни конференции во земјата и странство:

- 27. University-Industry Interaction Conference 2019, Helsinki, Finland, 18-20 June, 2019, Helsinki**
- 28. Silver Jubilee Conference of the 25th Anniversary of the MBA Management Master Studies, Faculty of Economics, 17-18 November, 2017, Skopje, N. Macedonia**
- 29. 3rd China-CEE Conference, The Role of Capital in the One Belt One Road Initiative, 6-7 October, 2017, Ohrid, N. Macedonia**
- 30. VI Naucno-strucni skup, Preduzetnistvo, Inzenjerstvo i Menadzment, Tema: Inzenjerstvo i odrzivi razvoj, 2 April, 2017, Zrenjanin, Srbija**
- 31. REDETE - Researching Entrepreneurship and Economic Development in Transition Economies, 22-24 October, 2015, Graz, Austria**
- 32. Fifth international scientific conference, KNOWLEDGE - WHO AND WHAT, 21-25 May, 2015, Bansko, Republic of Bulgaria**
- 33. 4 th International Symposium on Environmental and Material Flow Management - EMFM14, 31 October-2 November, 2015, Bor, Serbia**
- 34. International Conference "Serbia within European Paradigm of Career Guidance - Recommendations and Perspectives", 24-25 October, 2013, Nish, Serbia**
- 35. Меѓународна конференција: Предизвиците на науката во економијата базирана на знаење, Економски Институт, Скопје, 2012**

36. Researching economic development and entrepreneurship in transitional economies, 27-29 October, 2011, Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina

7. НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКИ ПРОЕКТИ

Д-р Трајковска има учествувано како главен истражувач во следните научно истражувачки проекти од областа на економските и организациските науки:

7. Поврат на инвестиција од вложување во наука и човечки капитал

Овој научно истражувачки проект е реализиран во партнерство помеѓу ИЕГЕ и Градежниот институт МАКЕДОНИЈА АД Скопје во периодот од 2015-2018 година.

Основна цел на ова истражување е: Да се направи анализа на состојбите во однос на знаењето и негово користење во функционирањето на Градежниот Институт Македонија - ГИМ и да се изгради модел за евидентирање на економските придобивки од вложувањето во наука и човечки капитал. Посебна цел на ова истражување е: Создавање модел кој ќе ги мери придобивките (квантитативни и квалитативни) од вложувањата во наука и зголемување на потенцијалите на човечкиот капитал и предлагање ефикасни методи за трансформација во интелектуален капитал кој ќе придонесува за зголемена продуктивност и конкурентност на Градежниот Институт Македонија - ГИМ.

Паралелно на научно истражувачката работа, главните истражувачи беа инволвирани во практично спроведување на научните сознанија во компанијата-Градежен институт Македонија, на развивање нови бизнис модели и на колаборација. Притоа, силно се стави акцент на знаењето како ресурс и значењето на технологиите и тие целосно се ставија во функција на работењето на компанијата (пр. документ менаџмент систем, профилирање на стручноста на вработените, менаџмент со интелектуалната сопственост, колаборација).

Опсежната работа со проектот иницираше низа иновации, реорганизации и нови деловни активности во компанијата.

8. Одржлив развој во организациите во балканските земји

Овој научно истражувачки проект е реализиран во периодот од 2015-2016 година. Предметот на ова истражување е истражување на сегашната состојба во водечките организации во балканските земји и нивната свесност за одржливоста. Од посебен интерес се одржливите решенија и активности кои се преземаат во овие организации во нивното секојдневно работење и нивното интегрирање во стратегијата и стратегиското планирање на организацијата. Направени се анализи на најуспешните организации во балканските земји (Македонија, Црна Гора, Србија, Хрватска, Албанија и Бугарија).

Дел од резултатите покажуваат дека постојат разлики во нивото на свесноста за одржлив развој кај најуспешните организации и менаџментот помеѓу земјите на Балканот. Исто така, мал дел од најуспешните организации во балканските земји имаат креирано стратегии за одржлив развој на своите организации.

9. Лидерство за одржлив развој

Овој научно истражувачки проект е реализиран во партнерство помеѓу ИЕГЕ и Економски факултет во 2015 година. Анализирани се квалитетите на лидерите, нивниот пристап кон одржливост и можностите да се направат реорганизации на нивните организации во насока на одржлив развој. Последователен ефект од ова истражување е креирана проектна апликација за кои се добиени средства од Еразмус+ програмата, во рамки на кој е развиена и имплементирана програма за Одржливо лидерство во С. Македонија, Словенија, Литванија, во партнерство на универзитети од овие држави и научен институт од Австрија.

10. Креирање нови бизнис модели во циркуларна економија во Република Македонија

Предметот на ова истражување кое е започнато во 2019 година и се спроведува во партнерство со Градежниот институт МАКЕДОНИЈА АД Скопје, е креирање модел за управување на интелектуален капитал за поголема продуктивност и повисока бизнис перформанса во организациите. Моделот кој ќе биде развиен ќе се пилотира во Градежниот Институт Македонија - ГИМ. Посебен интерес во ова истражување е мерењето на интелектуален капитал, развојот на соодветни индикатори за македонските организации и креирањето на завршни годишни извештаи кои ќе ги содржат овие податоци. Ќе се развијат специјални индикатори за различните видови капитал, кои се дел од интелектуалниот капитал. Како почетен метод ќе се користи Скандиа Навигаторот.

Овие анализи, мерни инструменти, добиени резултати и препораки ќе можат да се применуваат и понатаму во други македонски организации во насока на поттикнување на нивниот развој и успешно работење.

11. Влијанието на инвестирањето во вештачка интелигенција

Овој научно истражување е започнато во 2019 година и се уште е во тек. Предмет на ова истражување е да ги истражи ефектите кои најновите технолошки достигнувања, посебно вештачка интелигенција и човечкиот капитал ги имаат врз економијата базирана на знаење и да претстави како овие перспективи ќе ги променат основните парадигми на современите економски теории и ќе придонесат кон одржлив економски раст и развој. Со овој научно-истражувачки проект се очекува да се обезбеди сеопфатна анализа на индикаторите за човечки капитал и инвестициите во вештачка интелигенција, како и предизвиците со кои се соочуваат економиите кои сакаат да градат економија базирана на знаење градена на принципи на одржливост.

12. Креирање модел за управување на интелектуален капитал за поголема продуктивност и повисока бизнис перформанса во организациите

Предмет на ова истражување кое е започнато во 2019 година е да ги истражи ефектите кои нови бизнис модели за одржлива и циркуларна економија ги имаат во фирмите и да претстави како новите бизнис модели ќе ги променат основните парадигми на работењето на организациите од 21 век и ќе придонесат кон одржлив економски раст и развој. Посебен фокус во истражувањето ќе биде анализирањето на состојбите во Македонија, потребите и предизвиците со кои се соочуваат фирмите кои веќе повеќе години функционираат на пазарот. Компаративната анализа на одржливи бизнис модели во други држави ќе биде искористена за да се дадат препораки за трансформација на македонските фирми со цел полесно да се вклопат во глобалните трендови.

8. РЕАЛИЗИРАНИ РАБОТИЛНИЦИ

Д-р Трајковска има активно учество на повеќе работилници од истражувачка практика:

1. *Меѓународна работилница за платформа за е-учење и развој на материјали за учење за комбинирано учење*, Кемниц, Технички универзитет во Кемниц, 22-26 Октомври, 2018;
2. *Меѓународна работилница за ефикасни начини на развој на курикулум за возрасни*, Брајтон, Велика Британија, ICQ консталтинг, 26-30 Март, 2018;
3. *Меѓународна работилница за водење одржливи организации и креирање нови бизнис модели*, Грац, Австрија, Универзитет во Грац, 27 Ноември - 1 Декември 2017.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната досегашна активност, кандидатот д-р Славица Трајковска, во својот развоен професионален пат има понудено задоволителен број научни трудови и учество во научно истражувачки проекти, од областите на економските науки. Согледувајќи ја целокупната научно-истражувачка на кандидатот д-р Славица Трајковска, Рецензентската комисија оценува дека таа ги исполнува сите услови и поседува квалитети да биде избрана во научно звање научен соработник. Заа таа цел, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Научниот Совет на Институтот за истражување во животна средина, градежништво и енергетика - ИЕГЕ, да ја избере д-р Славица Трајковска во звањето научен соработник во научно подрачје Економски науки.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Снежана Костадиноска-Милошеска, претседател, с.р.

Доц. д-р Владимир Петковски, член, с.р.

Проф. д-р Ангелина Танева-Вешоска, член, с.р.